

dést jósolhatunk neki mind a polgári, mind a katonai alkalmazásban.

A vezeték nélküli híradóeszközök közül az első világháborúban még alkalmazott távjelzést a második világháborúban nem használták. A *fénytvébeszélés*, amihez ugyancsak nagy reményeket fűztek a háború előtt, nem vált be.

Az állati híradás, postagalamb, jelentő kutya, főleg a partizánháborúban játszott jelentős szerepet.

Ezekben ismertettük nagy vonásokban a háborúban alkalmazott különböző híradóeszközöket. A tapasztalatok összegyűjtése és kiértékelése a demokratikus honvédség híradócsapatának a feladata lesz. Annyit már most megállapíthatunk, hogy a korszerű hadsereg híradásának is korszerűnek kell lenni és a már fejlett híradótechnika a híradócsapattól, elsősorban annak vezetőitől fokozott műszaki képzettséget, szaktudást igényel. A jövő híradóinak ebben példát kell mutatniok.

Pentsy Jenő

CSAPATTISZTI TOVÁBBKÉPZÉS*

ALIGHA kezdett ifjú hadsereg képzettségben heterogénebb tisztikarral, mint ahogy a mi új honvédségünk kezdi életét. Ez nem is baj! Nem ez a lényeg. A szellem, a felfogás közössége a döntő és az egységes harci cél a fő! A tisztikar képzettségi különbözősége csak adottság, amit viszont figyelembe kell venni.

A *célt* és a *módot* kell csak keresnünk.

A cél világos! 70—75.000 fős hadsereget akarunk fokozatosan kiépíteni, hogy az ország összes hadköteles ifját egykor befogadhassuk és itt megkaphassa a demokratizálódáshoz oly szükséges egységes nevelést! Az egységes demokratikus tömegnevelés két pillére ugyanis az általános elemi iskola és a honvédség lesz.

Egységes tisztikar kell ahhoz, hogy a honvédség e célját betölthesse.

Ehhez a mód a nézetek és a katonai képzettség azonosítása.

A világnézeti azonosításra úgy látszik, a demokratikus átképző tanfolyamok kiválóan megfelelnek. Elengedhetetlen, hogy ezt a tanfolyamot minden csapattiszt elvégezze. Talán, ha már mindenki átesett rajta, — akkor a szerzett tapasztalatok alapján — újra s ha kell, még egyszer újra el fogja végezni mindenki. Így elméleti tudásban is olyan fokot ér majd el minden tiszt, hogy a demokráciának nemcsak ismerője, de cselekedeteiben és vitában is, ha kell, védője lehet.

* Mivel ma már a tiszthelyettesi kar a tisztikar természetes utánpótlási forrása, a tisztekre mondottakat a tiszthelyettesekre is értem.

Komplikáltabb, de ha a módot megtaláljuk, gyorsabb a csapat-tiszti szakmai képzettség elsajátítása. Itt a fő nehézség az, hogy a honvédség ma, a jövőbeni nagy hadrend fejlesztésének megkönnyítése céljából, szélességi szervezetben él. A konkrét katonai feladatot végző határőrségtől eltekintve, a csapat (intenzív kiképzést végző két hadosztály) elenyésző része a teljesen kifejlesztett központi és területi katonai igazgatási szerveknek. Így a kiképezendő tisztek zöme nem is eseregtesteknél, hanem a központban és a területi szerveknél van.

Ha sikerül majd felállítanunk a hivatásos tiszt- és tiszthelyettes-képző intézeteinket, akkor már a határőrségnek és a két hadosztálynak — remélhetőleg — lesz módja elegendő fiatal, már az új honvédségben kiképzett tiszti és tiszthelyettesi sarjadékot adni a nevelőintézeteknek.

A leendő új intézeteinket ezeknek az ifjaknak kell fenntartanunk. Az új tisztképző intézeteink növendékei ily tekintetben legyenek egységesek! Az egység a fiatalságban, az ifjú lendületben és az új honvédség-emplőin át kapott demokratikus szellemben legyen.

Az ilyen — remélhetőleg — lelkes ifjakat már nem lenne szabad idősebb és már különféle magasabb rendfokozatot viselő tisztekkel keverni. A már most rendfokozattal bíró tisztek továbbképzését (illetve vezetői alapkiképzését) a hadosztályiskolákban kellene végezni. A tapasztalat azt mutatja, hogy egészen különböző korú és egészen különböző katonai előképzettségű tiszteknek azonos tanfolyamba gyűjtése sok súrlódásra ad okot. Ezt a hadosztályiskolákban ki lehet küszöbölni, itt azok jelentéktelenné is válnak. De halálos véték volna ezeket a kisebb súrlódásokat belevinni azok közé az ifjak közé, akiktől az új honvédség lendületét várjuk.

A meglévő tisztikarunk képzettségének egységesítésére, úgy látszik, a tiszti és tiszthelyettesi századokban folyó kiképzés megfelelő lesz. De éppen a szélességi szervezésből folyóan igen sok idő kellene ahhoz, hogy ebben a két iskolában a honvédség meglévő összes csapattisztje átessék a kiképzésen.

Azonnal meg kell tehát kezdeni a tiszteknek csapattiszti szakmai kiképzését, tekintet nélkül azok jelenlegi beosztására. Komoly, erős honvédséget akarunk. A mindennapi munka mellett időt kell tehát szakítanunk a hivatásunkra, a csapatbeli szakmai kiképzésre.

A csapattiszttel szembeni képzettségi követelmények a csapatszolgálat ellátása terén:

Alakulatának fegyverei, gépei és szerszámainak tökéletes ismerete, azok kezelése.

Lövészaki ismeretek.

Fizikai rátermettség.

Harcászati ismeretek és vezetési készség.

(Tudatosan kihagyom itt az erkölcsi és világnézeti felfogás terén a követelményeket, mert ezek nem sorolhatók a csapattiszti szakmai képzettség körébe.)

Fegyverek, gépek, szerszámok ismerete és kezelése terén a régi honvédség felfogása alapos revízióra szorul.

Talán két példával világítható meg legjobban a kérdés lényege.

Nem sokkal a felszabadulás után egy öreg munkás túlszűfolt vagonban mellettem utazott. Magam is polgári ruhában voltam. Nemi tudhatta katona voltomat. Élményt mesélt szomszédjának: „Láttam egy szovjet műszaki egységet, amint a Tiszán hidat vert. Valami nehezebb mozzanathoz több tiszt emelte a gerendát és azok tették azt a kényes helyre. Később ácsoltak, kalapáltak, közben utasításokat osztottak. A hídnak tehát nemcsak tervezői, de kivitelezői is voltak!”

Sokkal régebben egy vidéki városban vasúti rakodási gyakorlatot tartottunk. A pályaudvar kerítése körül tömegben álltak az emberek és nézték a „szenciaciót”. Egy-két ló nehezen ment be a vagonba. Ezeket hátsó combjukhoz vetett hevederrel kellett oda berántani. Egy különösen ellenszegülő ló berakásánál a rakodótiszt hadnagy maga is odaugrott és a hevedert fogva, segített betolni a lovat. Majd a következőt, s hogy lelkesen menjen a munka, már a negyedik lovat is segítette a vagonba tessékélni.

Egyik magasabb előjárója, aki a munkát nézte, magához rendelte a hadnagyot és rendreutasította. Megtiltotta, hogy ennyi „civil” láttára testi munkát végezzen.

Mi a helyes? Előttem nem vitás! Minden tisztnek a lovat tudni kell vagonba rakni, befogni, nyergelni. Tudnia kell a gépkocsiját megjavítani, fegyverét kezelni, akadályát elhárítani, stb.

A hadosztályiskolákban ezt is gyakorolják. Ezeket az ismereteket csakis iskolákban, tanfolyamokon lehet elsajátítani. Aki viszont ezeket már tudja, tudását itt tudja legjobban gyakorolni és fenntartani.

A *lövészaki képzettség* és tudás a korszerű hadseregnél egészen az élre került. Mivel ezt egyéni tanulással elsajátítani nem lehet, ennek a képzettségnek elsajátítására a tiszteket feltétlenül iskolákba, tanfolyamokba kell vezényelni.

Fizikai rátermettség tekintetében minden tisztnek *elemi kötelessége* a sportolás. Lovagolni, úszni, evezni, *célbálozni* kell minden tisztnek. Kinek mire módja van, azt a sportot kell folytatnia. Testi rugalmasságát mindenki köteles fenntartani.

A *harcászati ismeretek és vezetési készség* leggyakorlatiasabb oktatási módja az alkalmazó megbeszélés. Ezt ma is — a honvédség ilyen szélességi szervezetében is — eredményesen lehet folytatni. Fontos az egységes elvek szerinti vezetés és az, hogy mennyel gyakrabban vegyenek részt a csapaton kívüli szervek csapat tisztjei is ilyen megbeszéléseken.

Hetente legalább egy alkalmazó megbeszélésen kellene minden tisztnek résztvennie ahhoz, hogy hiányos képzettségét pótolja, kellő ismereteket szerezzen, a kellően kiképzettek pedig ismereteiket megtartsák, illetve a háborús tapasztalattal rendelkezők tapasztalatait átvegyék.

Az alkalmazó megbeszélés elemei:

Közös katonai nyelv és vezetési formák elsajátítása.

Tervezés sulykolása.

Vita.

Csapat- és haditapasztalatok közlése.

Elengedhetetlen, hogy a katonai szakkifejezéseket minden tiszt kifogástalanul ismerje. Elképzelhetetlen, hogy egyazon szó minden tisztnek ne ugyanazon fogalmat jelentse.

Az alkalmazó megbeszélés a legalkalmasabb kiképzési mód a vezetésnél nélkülözhetetlen sablonok (vezetési formások) besulykolására. Bármily visszatásztóan hat is az, hogy a gondolkodást gúzsbakötő sablonokat merek említeni, de meggyőződésem, hogy ilyenek nélkül vezetést — különösen katonai vezetést — elképzelni nem lehet.

A katonai alsó vezetés a szó legteljesebb értelmében *mesterség!* A mesterség viszont besulykolt ismereteket, ügyességet, fogásokat, formát jelent. Sablonokat kell tehát besulykolni mindenkinek arra, hogy mi az elhatározás módja, hogyan kell gyorsan és röviden parancsolni, milyen szavakkal, jelekkel, vázlatokkal lehet magunkat leghamarább és legerőteljesebben kifejezni. Nem győzelmi receptkeresés ez. Nem a gondolkodást kell tehát gúzsbakötni, hanem hogy a *lényegen szabadon gondolkodhassunk*, a lényegyet körítő formákat kell ösztönössé sulykolni.

A vezetés alapja a tervezés. Minden katonai vezetési kiképzésnél tehát a tervezés elsajátítására kell a legtöbb időt fordítani.

Az alkalmazó megbeszélés lényege is a tervezés gyakorlása! Ahogy megfigyeltem az egyenlőtlen előképzettségű tanfolyamhallgatókat és ezeknek tartott alkalmazó megbeszéléseket, láttam, hogy a régi értelemben vett hosszú, — esetleg egész napot betöltő — huzamosan feszült figyelmet követelő alkalmazó megbeszélések nem célravezetőek. Egyazon helyzet agyonboncolása igen ritkán nem lesz unalmassá. Hosszú összefüggő alkalmazó megbeszélést csak azonos képzettségi fokon álló hallgatóságnak érdemes tartani.

Amikor nem a képzettség fenntartása és továbbfejlesztése, hanem vezetési alapkiképzés a cél, akkor más módhoz kell folyamodni. Minden feltevésből legfeljebb egy-két kérdőpontot érdemes megbeszélni. Egy feltevésből legfeljebb egy továbbfejlesztett helyzetet érdemes kialakítani. Meg kell választani az alaptémát és egy vagy akárhány apró feltevést kell a téma teljes megismerésére beállítani. Apró leleményes feltevéseket kell szerkeszteni. Ha csak annyit mondunk el a feltevésben, mint amennyit az alsó vezető a valóságban tényleg tudhat is, akkor a feltevések igen rövidek lesznek. Ilyen rövid feltevésből egy elhatározás, egy terv. Azután új feltevés, új elhatározás, új terv. Akár minden feltevésnél csak az elhatározást sulykolhatjuk. Tehát lehet két órán belül akár hat rövid, egyszerű feltevést is beállítani és csak az elhatározást, vagy csak a tervet gyakorolni.

Ez a változatos foglalkozás sokkal jobban leköt, nem unalmas és ami a vezetés terén mesterség, azt kitűnően lehet így gyakorolni. A vezetési alapkiképzést így sulykolással lehet eredményesen folytatni.

Természetesen ez a mód bizonyos fokig — különösen, ha nem kellő tudással vezetük — a gondolat gúzsbakötéséhez vezethet. Hogy ezt kiküszöböljük — de a lényegi tudás fokozása céljából is —, az ilyen sulykolásnál éppen úgy, mint az összefüggő nagy alkalmazó megbeszéléseknél, a foglalkozás eleme a *vita* kell, hogy legyen. Az az alkal-

mázó megbeszélés, ahol két-három felszólalás után gyors ütemben továbbmegyünk, az helyénvaló vizsgáztatásnál, helyénvaló lehet egy elképzelés ismertetésénél, vagy a résztvevők képzettségi fokának megállapításánál, de oktatásnál nem. A vezetői kiképzés eleme a vita!

Rá kell szoktatni mindenkit véleménye nyilvánítására. Értékelni kell minden felszólalást. Így növeljük a kedvet és önbizalmat, ezen keresztül a tudást. Tanítsunk érvelni, érvek mellett kiállni, felismerni a jót és a rosszat. Csak a kellően fejlett kritikai érzékkel rendelkező és érvelni tudó tiszt lehet olyan kiképző, aki az önbizalom rombolása nélkül fejlesztheti alárendeltjei tudását.

Végül a megbeszélés és vita kiválóan alkalmas arra, hogy a hosszú csapat- és haditapasztalattal rendelkezők tapasztalataikat átadják a fiatalabbaknak.

Számomra nem volt izgalmasabb elméleti kiképzés, mint mikor az ősszel az első házi alkalmazó megbeszélésünkön partizánharcban, spanyol polgárháborúban és egyéb, a régi honvédségből származó tiszteknek ismeretlen területen, küzdött bajtársak szóltak hozzá a felvetett témához és az ő tapasztalataikból okulhattunk.

Viszont nem volt kellemesebb meglepetés sem, mint amikor azt láttuk, hogy az ő tapasztalataik is egyeznek a mieinkkel. Ez azt a biztos tudatot adja, hogy a kiképzés terén nem járunk rossz utakon. Sőt ki merem azt is mondani, hogy a harcászati szabályzatunk nem bukott meg a háború során! Tehát mindaddig, amíg nem lesz módunk a harcászati szabályzaton szükséges kisebb simításokat végrehajtani, az elméleti kiképzéshez (az egyéni tanuláshoz is) kiválóan alkalmas vezérfonal lehet a harcászati szabályzatunk. Kifejezések, fogalmak tekintetében minden további nélkül meg lehet tanulni határozványait. Harcászati elveit illetőleg pedig, aki abból tanul, nem szív tévtanokat magába.

Nyitva áll az út, tanuljunk, képezzük magunkat, hogy jó honvédtisztek lehessünk.

Ma már nem elég a sárga öv, az aranycsillag, a fényes gomb. Az a modern ember előtt nem jelent veleszületett presztizst. Presztizs nélkül pedig a vezetőt nem követik. Az aranycsillag és fényes gomb mellé ki-ki egyéni presztizst szerezzen tudással, bátorsággal, haladó gondolkodással és fizikai erővel!

Tanuljunk!

Király Béla